

FORSHÆLL, JOHAN HENRIK

**Kort underrättelse om medicinal-växters
odling och om svenska växtdroguers
insamlings-tid / av Joh. Hindr. Forshaell**

Stockholm
1832

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

FORSHAELL, 7. 78.

Ink. 24. Sept. 1832.

Ex. A.

Skon.
Trädg.
(P. 1)

1832.

Kungl. biblioteket

0 0000 000044854

KORT UNDERRÄTTELSE
OM
**MEDICINAL-VÄXTERS
ODLING**

OCH OM
SVENSKA VÄXT-DROGUERS INSAM-
LINGS-TID.

AF

JOH. HINDR. FORSHÆLL.

STOCKHOLM,
TRYCKT HOS P. A. NORSTEDT & SÖNER,
1832.

KORT UNDERÄTTELSE

OM

MEDICINAL-ÄKTENS
ODLING

OCH OM

SVENSKA LÄKT-DROGERS INSAM-
LINGAR

AF

JON HINDR. FORSHELL

STOCKHOLM

TRYCKT HOS P. A. NORSTEDT & SÖNER

1832

FÖRORD.

Likasom vandraren för efterkommande omsorgsfullt undanrödjer den sten, på hvilken han sjelf staplat, likaså utgifvas dessa blad för att bespara yngre kamrater obehaget af misslyckade odlingsförsök, hvilka medtaga tid, penningar och ej sällan odlingshägen. I Sverige är ingen dylik skrift förr utgifven, och såsom den första, torde denna vara felaktig och i behof af mildt bedömande; men man vågar ändock hysa det hopp, att den möjligtvis kan befrämja den, hos oss, alltför mycket försummade odlingen af officinella växter.

De här afhandlade växter, hvilka icke utgöras af andra än de, som äro upptagne uti *Pharmacop. Svec. Ed. quinta*, äro indelade uti *plantæ annuæ*, *plantæ biennes*, *plantæ perennes*, *suffrutices*, *frutices* & *arbusculæ* och uppställde i alphabetisk ordning efter de latinska namnen. De egentliga träden, äfvensom allmänt odlade växter, äro ej upptagne, och äro trädplantering och de officinella Köks-Växternes odling utförligare beskrifne uti Hr LUNDSTRÖM'S i Stockholm år 1831 utkomna *Handbok i Trädgårds-Skötsel*, ett förträffligt verk, som ingen trädgårds-vän bör sakna.

För bestämdhetens skull, har man utmärkt de officinella växtdelarne med sina latinska namn.

ERINRAN.

Frön, som hafva vingar, fjäll eller ludd, fordra grund jordbetäckning; de, som äro glatta, tunga och kärnformade, fordra djupare, och de största af dessa, den djupaste.

De finaste frön, som fordra knappt synbar jordbetäckning, misslyckas vanligen vid vårsädd, och säs därför på senhösten, sedan jorden tillfrusit.

Vid omplantering af bienna och perennaplantor, lökar och buskar, afskåres så väl en del af roten eller rot-trädarne, som en del af stjelkarne.

De rötter, som kunna insamlas både under vår och höst, upptagas, i afseende på omplantering, fördelaktigast om våren.

Ombyte af odlingsplats är tjenligt, så väl för jorden, som för växterne.

PLANTÆ ANNUÆ.

ANETHUM GRAVEOLENS. *Dill.* Fröen säs bäst om hösten. Sedan plantorne uppkommit, förtunnas de till 8 å 10 tums afstånd och rensas väl. Hålles jorden lös och ren ifrån ogräs och få några stånd stå orörde, så fortplantar denna växt sig sjelf och blifver ej sällan ett besvärligt ogräs. Blommar i Juli. *Semina* mogna i September och samlas mögne.

CALENDULA OFFICINALIS. *Ringblomma.* Säs bäst om hösten och uppkommer då tidigt om våren. Den blommar i Juli och dess vackra, på rabatter passande blommor äro ofta dubbla. Fordrar fet och fuktig jordmån. Fröet mognar tidigt och affaller lätt, hvarföre påpasslighet är vid dess insamling nödvändig. *Herba* användes färsk och samlas straxt, då blommorne äro utslagne.

CENTAUREA BENEDICTA. *Kardbenedikt.* I en vanlig trädgårds-säng utsträckas med trädgårds-snöret ränder längsefter, på ett quarters afstånd ifrån hvarandra. Dessa ränder uppdragas med hörnet af harkan till fåror, uti hvilka fröen om våren läggas, ett quarter ifrån hvarandra och betäckas med jord, på det sätt, att man med harkans tvärträd (med upp och nedvänd harka) drager jorden lätt, tvärt öfver sängen, som sedan tillklappas, eller öfverdrages med vält. Fordrar fet och ej för torr jordmon. Blommar i Juli—Augusti och *Folia* samlas före blomningen.

CORIANDRUM SATIVUM. *Koriander.* Sås helst om hösten, på nyss uppgräfd jord. Sedan plantorne uppkommit, förtunnas de med hacka, till ett afstånd af 4 tum, hvarigenom äfven ogräset dödas. Den gifver rikeligen frö, och sår sig sjelf, på samma ställe, med samma skötsel, om några stånd lemnas orörde. Omogne frön åstadkomma svindel och kräkning, och hela växten har vägglus-lukt. *Semina* mogna i September—October och samlas mogne.

ERYTHRÆA CENTAURIUM. *Tusengyllen.* Är svår att odla och odlingen ej mycket lönande. Frön sås samma år de mognat, utan att nedharkas, på jord, som har sandbotten, och örten uppkommer ej förr än efter andra vinterns förlopp. Blommar i Juli. *Summitates* samlas blommande och upphängas i knippor på luftig torkvind. I allmänhet användes hela örten, emedan bladen anses verksammare än blommorne.

DATURA STRAMONIUM. *Spikklubba.* Sås om hösten på mager, stenbunden jord, och bör sedan få så sig sjelf, emedan den derigenom blir kraftigare. Blommar ifrån Juli till September. *Folia* samlas, då plantan ännu är späd och användas dels färska, dels varsamt torkade. De böra inneslutas i väl täppte kärl.

MOMORDICA ELATERIUM. *Asnegurkor.* Odlas på samma sätt som Gurkor, på en för solen öppen så kallad varm list — en jord-rad, inuti hvarftals fylld med gödsel och halmboss eller löf. Kärnorne sättas om våren i rad, nedstickas $\frac{1}{2}$ tum djupt, och, då plantorne uppkommit, utgallras eller omsättas de på ett afstånd af 6 tum ifrån hvarandra. *Fæcula*, fordom kallade *Elaterium album*, fås olika verksam-

ma efter olika berednings-sätt. Då frukten hunnit sin högsta mognad, afskäres den så försigtigt, att den vätska, som utsipprar kring frukten, ej förloras. Frukten fuktas sedan med kallt vatten, skäres längsefter och uttvättas med vatten, hvarefter vätskan silas. *Elaterium album* afsätter sig då om några timmar och torkas, vid lindrig värma, på fint linne. Den utprässade saften, inkokad till extract, användes fordom och kallades *Elaterium nigrum*.

ORIGANUM MAJORANA. *Mejram.* Sås om varen i varm bänk och, då plantorne hunnit en tums höjd, utplanteras de på lös, fet jord, som har varmt läge, och sättas på ett afstånd af 6 tum ifrån hvarandra, vattnas ofta och rännas väl ifrån ogräs. De betäcka snart hela sängen. De blomma ifrån Juli till September. *Herba* afskäres blommande och lider i torkning 75 procent vigtsförlust. Frösamlingen lönar sig ej hos oss.

PAPAVER SOMNIFERUM. *Wallmo.* Sås bäst om hösten, på sådane ställen, der omplantering kan undvikas. Dess frö mogna tidigt och böra samlas, allt eftersom de mogna, emedan de eljest bortfalla och så sig sjelfva till ett besvärligt ogräs. *Capsulæ* samlas halfmogne, befrias ifrån fröet, och användas dels färska dels torkade. *Semina* samlas mogne.

En mycket väcker, stor, dubbel, hvit varietet med rödkantade blomblad (*Papaver somniferum striatum*) odlas i mindre Asien och i Egypten, till erhållande af Opium. Derstädes vattnas växten ymnigt ifrån blomningstiden, till dess fröhusen halfmognat. I fröhusen göras då, med en lancettlik knif, tvenne inskärningar (ej genomskärningar) nedifrån upp-

ät, och detta förnyas hvarje afton, tills hvar
fröhus fått 6 till 8 sådane inskränningar. Den
utsipprade saften afskrapas och samlas om
morgnarne, torkas i solen, formeras till bollar,
som omgifvas af sådorne af en art af *Rumex* och
utgör nu det i handeln förekommande Opium,
hvilket äfven kan frambringas hos oss af sam-
ma Walmo-varietet och gifver, i varma som-
rar, en, i anseende till Opii dyrhet, ej ringa
vinst, och som Svenskt Opium fås utan till-
blandning af främmande ämnen, så är det be-
funnit lika, om ej mera, verksamt än det ori-
entaliska. Apothekaren i Upsala Harder
uppgaf Svenska odlings-sättet till Collegium Me-
dicum, som år 1807 bekantgjorde det i Inri-
kes Tidningar och gaf anledning till flera lyck-
kade försök, ibland hvilka Apothekaren i Gö-
theborg Palm's är omnämndt i Svenska Läkare-
Sällskapets årsberättelse år 1823, sidan 55, der
den större verksamheten hos Svenskt Opium
äfven omnämnes. Harder's uppgift är följande:

"Till cultiverande af den stora orientali-
ska Wallmon med hvita blommor fordras en
god och djup jord, hvilken är väl gödd och
flere gånger omgräfd. Denna delas i vanliga
kryddgårds-sängar, hvarpå fröen sås mycket
glest, och när de uppkommit, samt något stad-
gat sig, uppryckas de öfverflödiga, så att hvar-
je planta har 9 till 10 tums omkrets, skild
ifrån de andre. Sängarne hållas rena ifrån
ogräs och, om stark torka infaller, vattnas ym-
nigt, hvilket förnyas så ofta som nödigt är.
Skulle jorden derigenom mycket tillhårdna,
upplöses den med en liten kratta eller annat
dertill inrättadt instrument. Då Wallmon satt

knopp, efterses när de närmast roten sittande blad gulna, då är tiden inne att skära den och samla Opium. En vacker och solvarm dag väljes då till arbetet, som kan förrättas af barn och gamla gummor. Med en uddhvasv knif göres på ena sidan af Wallmoknoppen 4 till 5 grunda inskränningar längs efter, hvarvid aktas, att den icke genomskäres, emedan saften då drar sig inuti knoppen. En mjölklik saft utsipprar då, som lemnas att tjockna. Efter några timmar har den antagit stadga af ett extract och är till utseendet brunaktigt. Detta extract afskrapas med en jern- eller benspade, doppad i olja. Efter ett par dagar förnyas operationen, på motsatta sidan, hvilket repeteras så länge någon saft utsipprar. Vanligen är tre gångers skärning tillräcklig, emedan intet Opium sedan erhålles. Att vattna sängarne dagen före skärningen, om torrka infaller, ökar quantiteten af producten. Wallmo-stånden lemnas sedan att mogna, och då fröen uti knoppen höras skramla vid skakning derpå, upphämtas de till torkning. Af desse frön, kan en ganska god olja prässas, som är lika med den finaste olja af oliver. Efter Herr Balle's uppgift bör skärningen ske om aftonen och afskrapningen morgonen derpå, så tidigt att solen ej hunnit att starkt verka; men om ett starkt regn infaller under natten, bortsköljes allt Opium och arbetet går förloradt, som mig händt en gång. Jag har ej heller funnit denna method mer lönande än den förutnämnda, dock kan hvar och en efter behag följa hvilket sätt han vill. Jag har gjort skärningen om morgonen och samlingen om eftermiddagen. — Ett instrument kan inrättas,

hvarmed alla inskärningarne ske på en gång, hvarigenom ett större antal knoppar kan på dagen skäras."

"Vid samlingen efterses, om någon saft nedfallit på bladen, då den tillvaratages. Att bestämma qvantiteten, som hvarje knopp gifver, är icke möjligt; emedan det beror på väderleken och knopparnes storlek. En knopp af en liten thekopps storlek, har gifvit 6 till 10 gran."

"Observeras att de frön, som ämnas till utsäde, icke böra tagas af beskurne knoppar. Att så fröet på varm bänk och sedan utplantera örten, har icke lyckats, ehuru flere gånger försök är gjordt dermed."

Vanliga calculen är, att Wallmo-oljan, som är en god matolja, betalar den till planteringen använda jorden och att Opium fås dessutom.

PIMPINELLA ANISUM. *Anis.* Sås om våren på varm och lös jordmon, der den blir stående i lugn för vindar och emot öppen sol. Fordrar ingen annan tillsyn, än att hållas ren ifrån ogräs och litet förtunnas med hackan. *Semina* mogna i September och samlas mogne. De gifva i destillation med vatten omkring 2 proc. *ætheroleum*.

SINAPIS NIGRA. *Senap.* Kan sås både höst och vår. Sås glest, rensas och förtunnas med hacka till 6 tums afstånd emellan hvarje planta. Då skidorne i Augusti förlora deras gröna färg och gulna, afskäres örten genast, utlägges några dagar på lakan, hvarefter *Semina* utklappas och rengöras. Hvit eller så kallad Engelsk Senap mognar sednare än svart, och det är endast den sistnämnde, som i Pharmacien användes.

PLANTÆ BIENNES.

ALCEA ROSEA. *Stockros.* Sås i bänk om våren eller på kall jord om hösten, i slutet af October; Plantorne utsättas efter midsommaren, på fet och lös jord, och böra ej rubbas följande vår, emedan de då förlora i växtlighet. Blommar först andra året, och *Flores* utspricka tid efter annan i Juli — Augusti, qvarsitta länge och samlas fullt utspruckne.

ALLIUM CEPA. *Rödlök.* Sås i bänk i April månads början, och utplanteras innan den i roten visar tecken till lökens form. Hälften af stjelken och hälften af rottrådarne afskäras före sättningen, som göres i rader med 4 tums afstånd emellan hvarje lök. Sås äfven på kall jord. Fordrar då en med gödsel väl upplösterjord, hvars läge är fritt från qvarstående syra, men ändock mera fuktigt än torrt. Fröet utsås till 1 lod på 8 qvadrat-alnar, så tidigt att vårmusten ej uttorkat, vattnas och betäckes till $\frac{1}{2}$ tum med harpad gödsel. *Bulbus* upptages, då stjelkens öfversta spets (fanen) gulnar, och bör hellre upptagas för tidigt än för sent. Lökarne torkas och, lagde i nät, upphängas de i torrt rum.

Till fröstånd utväljas de största och bästa lökar, hvilka om våren utplanteras efter snöre, 9 tum ifrån hvarandra och i 6 tums djupa fåror, som hafva en half alns afstånd emellan sig. Fyra veckor derefter uppskjuta frö-stänglar, som allt jemt rensas ifrån ogräs; och när de i Juni visa blomknoppar, fästas de med bast vid nedsatte käppar. När fröknopparne om hösten svartna och begynna spricka, är fröet moget, och som de lätt spilla frö, afskäras de då genast och torkas under

tak emot solen, hvarefter fröet lätt utklappas, rensas, torkas ännu en dag emot solen och förvaras.

ANGELICA ARCHANGELICA, Varietas **SATIVA**. *Angelikerot*. Fröen sås om hösten, så snart de äro mogna, på våt eller sidländt jordmon, vid bräddarne af vattengrafvar eller diken. Bör sås i ränder och förtunnas till ett allsidigt afstånd af en aln. Sås fröet om våren, kommer det knappt upp. *Radix* samlas andra året, höst eller vår, blir lätt maskstungen och bör årligen samlas.

APIUM PETROSELINUM. *Persilja*. Af Persiljans varieteter, Rot-, Blad- och Krus-Persilja, är det den förstnämnda, som odlas för rötterne. Sås om våren så tidigt som möjligt, på fet och väl upplöst lerjord. På 15 qvadrat-alnar sås $\frac{1}{2}$ lod frö, som nedhackas $\frac{1}{2}$ tum djupt. Bäst är att blanda 1 lod Persilje-frö med 6 lod lökfrö och så dem tillsammans på kall jord. Då löken i Augusti upptages, växer Persiljan sedan förträffligt, har ej skadat löken och lemnar om hösten stora och vackra rötter, som under vintern förvaras i källaren, i torr sand eller i jord och sedan utsättas till frösamling följande vår, 6 tum ifrån hvarandra och hållas rena ifrån ogräs. *Semina* samlas i September, tid efter annan, allt som de mogna och *Radix* andra året vår eller höst.

CARUM CARVI. *Bröd-Kummin*. Sås om hösten och lemnar frö följande året. Om några stånd få behålla sina frön, sår sig växten sjelf och behöfver ingen tillsyn. Odlas vanligen vid byggnader och i ängar med fet jordmon. *Semina* mogna i Juli—Augusti och samlas mogna. De gifva i destillation med vatten, ifrån 2 till 6 procent *Ætheroleum*.

COCHLEARIA OFFICINALIS. *Skedört.* Sås vår eller höst, i lös, fet och fuktig jord. Då fröen följande året mogna, dör örten; men sår sig lätt sjelf å nyo, om några stånd lemnas orörne de. *Herba* användes endast färsk, och samlas till *Conserva* i April—Maj, och till *Spiritus* i Juni—Juli, då den blommar.

CONIUM MACULATUM. *Spräcklig Odört.* Bör ej sås i Trädgårdar, emedan den genom odling förlorar medicinsk kraft och emedan fröen lätt sprida sig ibland köks-växter, såsom körfvel, persilja m. fl., och kunna gifva anledning till farliga misstag. Sådd på en mycket fet, afsides plats, fortplantar den sig sjelf, förvildas snart, och låter sedan svårligen utrota sig. *Herba* samlas i Juli, då blommorne nyss utspruckit och användes dels färsk (till extract), dels i skugga varsamt torkad. Bör samlas årligen. Emedan stjelen är något trädartad, så samlas egentligen *Folia*, och dessa afplockas bäst på den stående växten, som sedan får mogna sina frön.

DIGITALIS PURPUREA. *Fingerborgs-ört.* Denna Växts blad utgöra en vigtig drogue, hvars verksamhet beror af så väl jordmon, som insamlingstid, torknings- och förvarings-sätt. Jag meddelar här ett utdrag utur Professor Sefström's, i Sv. Läk. Sällsk. Handlingar för år 1815, bekantgjorda rön derom: Den sås af nyss mognade frö, helst om hösten, i slutet af October, på ett högt, torrt, för nordan beskyddadt, för solen öppet, men af glest stående träd, något beskuggadt ställe, som har lös, sandig, mer mager än fet jordmon, hvilken förhelst blifvit gödd med förmultnadt löf. Växer således bäst, der *Rubus Idæus* trifves. Sår

sig lätt sjelf, och blir derigenom verksammare. *Folia* samlas först andra året i Juni—Juli, straxt före blomningen, uppträdas glest på trädar, upphängas bredvid (ej inpå) en varm kackelugn eller läggas glest uti ett, öfver en varm bakugn upphängdt, säll, och sålunda i måttligt varm, torr luft torkas, tills de blifvit litet mer än halftorra, d. ä. tills de ej låta pressa saft utur sig, men ej heller låta gnugga sig till ett dammande pulver. Förlitet torkade, mögla de, förmycket torkade, äro de overksammasa. Böra ej låta pulverisera sig utan tillsats af ett hårdt ämne t. ex. socker, och böra endast bladen, ej bladskaften (*Petioli*), användas. Behörigen torkade inläggas bladen genast i *korkade* glaskärl och förvaras i teldadt rum. Vid torkningen och inläggningen bör bladens narcotiska lukt ej länge i sender inandas, emedan den åstadkommer yrsel, dunkel och förvirrad syn, samt äckel och allmänt illamående.

PASTINACA SATIVA. *Palsternacka.* Sås glest, bittida om våren, uti en djupt gräfd, fet och lös jordmon. Då plantorne uppvuxit, förtunnas de med hacka, så att stånden få $\frac{1}{2}$ alns allsidigt afstånd. Denna hackning, som dödar ogräset, förnyas några gånger. Rötterne upptagas om hösten, förvaras i kallare, stratifierade med torr sand eller jord och utplanteras följande vår, en aln ifrån hvarandra, der de stå i lugn för skarpa vindar, hvilka lätt kunde afbryta de höga stjelkarne. I torka vattnas 2 gånger i veckan. I början af September, då *Semina* äro väl mogne, afskäras hela kranarne, instickas i påsar och upphängas emot solen. Frö, som äro öfver ett år gamla, duga

sällan till såning; de bibehålla sig, till detta ändamål, bäst outtröskade.

MELILOTUS OFFICINALIS. *Meloten, Melilot.* Sås glest under hösten eller våren, på högländ och torr jord, och blommar i Juli—Augusti. Den varietet, som har hvita blommor, luktar svagare och har något trädaktig stielk, hvarföre endast den gulblommiga Meliloten bör användas. *Herba* samlas i full blomning och luktar starkare efter torkning. Roten är ej alltid två-årig.

—————
PLANTÆ PERENNES.

ACONITUM NAPELLUS & NEOMONTANUM.

Stormhatt. Fortplantas genom röttdelning. Blommar i Juli—Augusti, och *Folia* samlas före blomningen, användas dels färska dels torkade, och torra förvaras de i väl täppta kärl.

ACORUS CALAMUS. *Kalmusrot.* Fortplantas lätt med rötter, som nedgrävas i dammar. *Radix* upptages i tredje året, vår eller höst, tvättas och rensas ifrån fibrerne och användes dels färsk och skalad till *Conditum*, dels torkad, hvartill den, längsefter fördelad i fyra klyftor af ett kvarters längd, tunnt utbredes på torkvind.

ALLIUM SATIVUM. *Hvitlök.* Löken delas i klyftor, som utplanteras höst eller vår, på en mera fuktig än torr jord, och sättas i rader på ett kvarters afstånd emellan hvarje lök. I Juni sammanknytas stielkarne parvis, så att fröcapslernas bildande må förhindras och lökarnes förstorande befordras. I Augusti gulna stielkarne och då upptages *Bulbus* genast. Den bevaras bäst, om den får behålla stielken och i knippor upphängas öfver eldade rum.

ANETHUM FOENICULUM. *Fenkol.* Sås om hösten i lätt och sandblandad jord. Under följande årets höst upptagas rötterne, förvaras i torr sand, i källare, öfver vintern och utplanteras på väl sandblandade sängar om våren. *Semina* mogna i September, samlas mogne och böra genast sås. (Vetenskaps-Academ. Handl. för år 1753, sid. 320). Fröen gifva i destillation med vatten omkring 2 procent *Ætheroleum*.

ALTHÆA OFFICINALIS. *Alté-rot.* Fortplantas i lös och djup jord, genom rotskott, som hafva ögon. *Radix* upptages i tredje året, korrt före eller straxt efter vintern; rotens yttre hud afskalas, de större rötterne klyfvas, trädas på trådar och upphängas i luftdrag till torkning. De mindre rötterne torkas oskalade.

ARNICA MONTANA. *Hästfibler.* Fortplantas med rötter i högländ, torr och mager jord. Blommar i Juni—Augusti. *Folia* samlas före blomningen och *Flores* innan de äro fullt utslagne. Larfverne till *Musca Arnica* L. skada mycket denna blomma.

ARTEMISIA ABSINTHIUM. *Malört.* Fortplantas med frön, eller helst med rötten, på torr jord, invid byggnader eller stakett. Blommar i Juli. *Summitates* samlas straxt, då blomorne slagit ut, och utbredas på torkvind. Torra gifva de, i destillation med vatten, ej fullt i procent *Ætheroleum*, hvilken innehålles i hela växten.

ARUM MACULATUM. *Dansk Ingefära.* Fortplantas med rötter i sank, skuggrik och lös jord. Blommar i Maj—Juni. *Radix* samlas tidigt om våren, innan bladen slå ut, äfvensom mycket sent om hösten. Färsk förvaras den oskalad, i källare stratifierad med sand,

och kan så året om bibehålla kraften. Skalad och vid lindrig värma torkad, förvaras den i väl täppta kärl. Rotens skarpa ämne är mycket flygtigt eller lätt förstördt.

ATROPA BELLADONNA. *Vargbär.* Fortplantas med rotindelning i stenbunden; skuggrik jord. Blommar i Juni—Augusti. *Folia* samlas före blomningen och *Radix* samlas årligen om våren, helst af 2 till 3-åriga plantor, torkas hastigt och förvaras i väl täppta kärl. I September—October mogna de ytterst giftiga bären, hvilkas likhet med svarta kirsbär har kostat mångt oerfaret barns lif.

COCHLEARIA ARMORACIA. *Pepparrot.* Fordrar en ganska djup, fuktig och mycket fet jord. Flera, något afvikande odlings-sätt äro kända, och det minst besvärliga är följande: Unga sido-skott, eller så kallade Pepparrots-strålar, nedläggas i 10 tums djupa fåror, 5 tum ifrån hvarandra, hvarefter fårorne igenfyllas med den vid deras gräfning uppkastade jord, som lätt tilltrampas. Så ofta Pepparrot sedan upptages, afsöndras straxt strålarne, som genast på stället, med tillhjälp af planterstock, nedstickas i jorden igen, hvarigenom plantering icke vidare blir behöflig för några år. Stället hålles fritt ifrån ogräs, med hacka. Hufvudplanteringen göres helst i October, då den gamla Pepparrotten upptages och, till vinterbehof, i källare förvaras, stratifierad med fuktig mosand. *Radix* användes endast färsk. Förvildad Pepparrot är skarpare än odlad.

COLCHICUM AUTUMNALE. *Tidlösä.* Fortplantas genom lökarnes omplanterande hvart tredje år, uti fuktig och lös jord. Blommor-
ne uppkomma nakna ur jorden i Augusti till

September, hvarföre de äfven fått namn af *Nakna Jungfrur*, och bebåda de frostnätternes annalkande. Då blad och frukt-stjelkar uppkomma om våren, äro frostnätterne förbi. *Bulbus* upptages i October (ej om våren), och användes endast färsk. Under hvarje stånd finnes en gammal förvissnad och en ung lök, och endast den sednare duger.

GRATIOLA OFFICINALIS. *Jordgalla.* Fortplantas genom frö och genom rot-delning, på fuktig och sandblandad jord. Blommar i Juli och *Herba* samlas blommande.

HELLEBORUS NIGER. *Svart Prustrot.* Fortplantas genom rot-delning, på stenbunden och skuggrik jord. Blommar straxt efter käl-lossningen och tidigast af alla Trädgårds-Växter. *Rudix* samlas i tredje året, vår eller höst, och är färsk ganska skarp och giftig. I handel förvexlas denna rot med en mängd af andra rötter, hvarföre dess odling är nyttig.

HYSSOPUS OFFICINALIS. *Isop.* Fortplantas lätt både genom frö och genom fördelade rötter. Fröen sås bittida om våren eller helst om hösten, uti lätt, sandig och ej för fet jord. Vid midsommartiden utsättas plantorne på rabatter, på 6 tums afstånd emellan hvarje planta. Med uppgräfd och fördelade rötter fortplantas den i början af våren, eller så tidigt om hösten, att den kan rota sig före vintern. Rötterne sättas i fåror, väl djupt och tätt tillsammans, hvarefter fåran igenfylls med jord, vattnas och tillpackas. *Herba* samlas på det sätt, att Isops-häcken klippes, då den blommar, hvilket inträffar flera gånger under Juni—Augusti. Om ett par stånd ej klippas, lemna de ymnigt frö, hvilket, såsom lätt bortfallande, fordrar påpasslighet vid insamlingen.

IMPERATORIA OSTRUTHIUM. *Mästerrot.* Fortplantas genom rotdelning, i fuktig och skuggrik jord. Blommar i Juni—Juli. *Radix* upptages höst eller vår, i 3:dje året, då omplantering äfven verkställes.

INULA HELENIUM. *Ålandsrot.* Fortplantas på lös jord, genom rotskott, som hafva ögon. *Radix* upptages i 3:dje året, höst eller vår, och sönderdelas. De med öga försedde delar utplanteras genast, de öfrige tvättas, rensas ifrån fibrer, klyfvas, afskåras i större eller mindre stycken och torkas på luftig vind.

LIGUSTICUM LEVISTICUM. *Libbsticka.* Fortplantas genom rotdelning, på lös, fet jord. *Herba* samlas i Juli, då den blommar, och användes dels färsk, dels torkad. *Radix* upptages i tredje året, om hösten eller våren, och då göres äfven omplanteringen. Roten, såsom lätt maskstungen, bör väl förvaras.

MELISSA OFFICINALIS. *Citron-Meliss.* Odlas på samma sätt som *Hyssopus officinalis*. Ehurru fröen ej alla år mogna hos oss, bör dock ett eller annat stånd ej klippas, utan få gå i frö och så sig sjelf, då det ofta händer, att en mängd af plantor om våren uppkomma. Blommar i Juli—Augusti och *Herba* samlas blommande.

MENTHA CRISPA. *Krusmynta.* Fortplantas genom rotdelning i lös jordmon, på samma sätt som *Centaurea benedicta*, men rötterne läggas i rad i fåran, med ändarne nära hvarandra, och vattnas tills örten tagit rotfäste. I anseende till deras stora förökningsförmåga uppräffas rötterne hvarje vår och omplanteras genast. I torra, solrika Trädgårdar utbildas *Labiatae* i allmänhet mer *Ætheroleum*, hvar-

af de få starkare lukt; men växande i vatten, blifva de mer garfämne-haltiga. *Herba* samlas vid blomningens början i Juli—Augusti, skördas ett par gånger under sommaren, torkas på luftig vind, och kan, väl förvarad, under flera år bibehålla sin kraft. Lider i torrknig 82 procents vigts förlust, och gifver färsk omkring $\frac{1}{2}$ procent *Ætheroleum*.

MENTHA PIPERITA. *Pepparmynta.* Odlas i fuktig jord, på samma sätt som *Mentha crispa*. *Herba* samlas i Juli—Augusti, då blomorne nyss utspruckit, och utbreddes på torkvind. Färsk ört, som vuxit på sandjord, gifver mest *Ætheroleum*, hvaraf fås ifrån $\frac{1}{3}$ till 1 procent. *Menthæ-Arter* böra ej odlas för nära hvarandra, emedan de lätt befröa hvarandra och urarta. — Hänle underrättar i sin Lehrbuch der Apothekerkunst (Leipzig 1821, 1 Band. 2 Abth. S. 488), att örten äfven skall kunna fortplantas, om bladen till behof afplockas eller varsamt afstyckas uppåt (ej nedåt) och stjelkarne sedan blötas i vatten och om hösten utplanteras i fet jord.

PIMPINELLA SAXIFRAGA. *Pimpinell.* Fröen sås om hösten, så snart de mognat, uti torr, mager och ogödslad jord. Då plantorne under den följande våren uppkommit, utplanteras de på ett allsidigt afstånd af en half aln. Örten sår sig sedan sjelf, om den hålles fri ifrån ogräs. Om våren sådde frö uppkomma ej första året. *Radix* upptages i 3:dje året, höst eller vår. Bladen äro gröna om vintern och kunna nyttjas till sallad. Då fröet anskaffas ifrån mindre kunnige Trädgårdsmästare, så får man vanligen *Pimpernell* (*Poterium Sanguisorba*) i stället för *Pimpinella*.

RHEUM

RHEUM PALMATUM, COMPACTUM, UNDULATUM, &c. RABARBER. Antingen sås fröen om våren i bänk och plantorne utsättas, eller också, och bäst, sås fröen om hösten uti lös, torr, för sol och vindar öppen jord. Då plantorne följande året uppkommit, utplante-ras de, som stå för tätt, till ett allsidigt af-stånd af en aln, och hållas fria ifrån ogräs. Tredje året gifva de frö, som mognade samlas och genast utsås. Sjette året eller sednare, om hösten eller våren, upptagas rötterne, skalas, skäras i större eller mindre stycken, trädas på trådar och upphängas till torkning i en värmd ugn eller i ett varmt rum, dock ej i ett bebodt, emedan rotens starka lukt orsakar illamående. Roten lider i torkning $66\frac{2}{3}$ pro-cents vigtsförlust. — Man anser, att den bästa Rabarber erhålles af *Rh. australe*.

RUBUS ARCTICUS. Åkerbär. Vår store von Linné's beskrifning på dessa härs, af flere sedan bepröfvade, odlings-sätt, är följande: "Hela konsten att plantera Åkerbär, består deruti:

1:o. Att om hösttiden skaffa sig en torfva Åkerbär ifrån Norrland.

2:o. Att utrensa samma rötter utur torfvan ifrån andra rötter.

3:o. Att sätta dem på en säng, som är tillagad af svartmylla och smått grus, eller af grof sand, ty lera är icke deras bästa jord.

4:o. Rummet bör icke vara för högt, torrt och skarpt, icke heller ligga mycket i solbad-det, emot någon vägg, utan helst någorlunda däfvigt, men ej vått.

5:o. Om sena hösten eller i November månad, då jorden tillfrusit, täckes den med mossa till ett quarters höjd eller högre.

6:o. I Mars månad, då dags-medjan begynner att tära snön, täckes mossan med friskt granris, ju mer ju bättre, på det isen må kunna hållas i mossan, så länge som möjligt är, och då ändtligen snön är smält, tages ris och mossa bort på en gång. Skulle ock icke granriset kunna hålla isen i mossan nog länge qvar, intill dess nattfrosten vore förbi, så kan man sedermera löst öfverhölja sängen med granris.

7:o. Om sommaren har jag brukat famns långa granris rundt omkring sängen, till att gifva något litet lugn eller skugga; men förnämligast har jag måst bruka detta, till att afstänga Påfoglarne, som varit begärligare på bären än något fruntimmer, då jag tillika märkt, huru *det affallna granbarret hållit jorden ren och liksom gynnat denna växt.* — Mera konst är här icke att iakttaga, så att den som åstundar plantera dem, kan hafva dem så lätt och så ymnigt som jordgubbar. (Vetensk. Acad. Handl. för år 1762, s. 192)."

Fortplantas äfven i lös, fet jord, genom rotdelning, som äfven kan verkställas i Augusti, och sättas plantorne i rader, på en half alns allsidigt afstånd. *Baccæ*, som, till smak och lukt, äro de behagligaste af alla europeiska vildt växande bär, mogna i Juli, samlas mogne och, befriade ifrån blomfodret, användas de dels till *Conditum* och dels utpressas deras saft till *Syrupus*.

RUTA GRAVEOLENS. *Vinruta*. Sås höst eller vår på lös, sandig, icke våt och icke fet jord. Då plantorne blifvit två tum höga, utplanteras de i linier, till låga häckar eller ock på ett allsidigt afstånd af en half aln. Fortplantas af sönderdelade rötter, såsom *Hyssopus of-*

ficinalis. *Herba* blommar i Juli, men samlas ej blommande, utan tages höst eller vår. Om något stånd lemnas orördt, gifver det mogna frö andra året. Bör under vintern betäckas med granris.

SAPONARIA OFFICINALIS. *Såpört.* Fortplantas lätt genom rot-skott, i lös jord. Blommar i Juli—Augusti, men som *Radix* är mindre verksam upptagen efter blomningen, så upptages den om våren i tredje året. Lider i torkning 75 procents vigtsförlust.

SCANDIX ODORATA. *Spansk Kyrfvel.* Sås om hösten på djup, lös, fet och skuggrik jord, rensas följande våren ifrån ogräs, och förtunnas till ett allsidigt afstånd af en half aln. Om något stånd får gå i frö, så dessa sig sjelfva, och någon särdeles skötsel är icke behöflig. Fröen mogna i Augusti. Örten kan om våren äfven fortplantas genom rotindelning. *Herba* blommar i Juni—Juli, och användes dels färsk, dels torkad. Emedan stjelkarne äro trädartade, samlas endast bladen; men som hela örten har samma anis-smak, torde vara bäst att tid efter annan afskära växten, medan den ännu är späd och således innan stjelken hårdnat.

TEUCRIUM SCORDIUM. *Gamander.* Fröen sås om hösten i fuktig jord. Hvarje vår betäckas stånden tunnt med jord, emedan vårsohlen sätter deras safter för tidigt i omlopp och dödar växten. Blommar i Juli—Augusti. *Herba* samlas blommande, och emedan den lätt förlorar sin af *Ætheroleum* härrörande hvitlökslukt, torkas den varsamt och förvaras i väl täppta kärl.

VALERIANA OFFICINALIS. *Vändelrot.* Fortplantas genom rotindelning i djup, lös jord. Ör-

tens toppar aftagas tid efter annan, för att förhindra blomning och frögång, som försvagar. *Radix*, hvilken i tredje året upptages vid michaeli-tiden, tvättas icke, torkas hastigt i skugga, befrias sedan genom gnuggning och sigtning ifrån vidhängande jord, och förvaras i väl täppta kärl, samt aktas, under torkningen, för kattor. Lider 75 procents vigtsförlust i torkning. Om växten lemnas orörd, mogna dess frö alla år och så sig sjelfva. Vild växande bör roten upptagas om våren, innan stängeln uppskjutit.

VALERIANA PHU. *Stolt Valerian*. Odlas på samma sätt som *Valeriana officinalis*.

SUFFRUTICES.

ARTEMISIA ABROTANUM. *Abrodd*. Fortplantas genom rotdelning i torr, solrik jord. Blommar i Augusti—September, och *Summitates* samlas straxt före blomningen, utbredas på luftig vind och lida 75 procents vigtsförlust i torkning.

LAVANDULA SPICA. *Lavendel*. Endast en varietet deraf, *Vinter-Lavendeln*, uthärdar våra vintrar. Fröen sås om hösten i October, uti lös, fet sandjord; plantorne utsättas såsom vid *Hyssopus officinalis* är nämndt, och, likasom denne, kan äfven *Lavendeln* genom rotdelning fortplantas. Blommar i Juli—Augusti och *Flores* eller *axen* (*Spicæ*) samlas straxt före fullkomliga utblomningen. Fröen bortfalla lätt, och äro sålunda svåra att samla.

SALVIA OFFICINALIS. *Salvia*. Sås om våren eller hösten i torr, mager sandjord, och

är, vuxen i sådan jordmon, kraftigast. I skuggrik, fet och våt jord går den snart ut. Plantorne sättas i linier, med 6 tums allsidigt afstånd. Medelst sönderdelade rötter fortplantas den tidigt om våren. Blommar i Juli—Augusti, och *Folia* samlas straxt före blomningen. Bör, under vintern, vara betäckt med granris.

THYMUS VULGARIS. *Timjan.* Sås om våren helst i bänk, hvarefter plantorne utsätts i rader på lös, fet och solrik jord, med 9 tums allsidigt afstånd. Sås äfven om våren på kall jord, i ränder till häckar och fortplantas dessutom genom sönderdelade rötter, likasom *Hysopus officinalis*; men endast *Vinter-Timjan* uthärdar våra vintrar och gifver andra året frö, som, då de antaga brun färg, samlas på det sätt, att växten afskäres och lägges på papper i luftigt rum, så att fröen må torka och eftermogna. Blommar i Juli—Augusti och *Herba* samlas blommande. Lider 62 procents vigtsförlust i torkning, och gifver, i destillation med vatten, ifrån $\frac{1}{6}$ till 1 procent *Ætheroleum*.

FRUTICES.

BERBERIS VULGARIS. *Berberis.* Fortplantas lätt, både genom om hösten sådda kärnor (hela bär) och genom afläggare, på all slags jordmon, dock helst på stenbunden. *Baccæ* mogna i September eller October, och samlas, då de äro frostbitne. Bären krossas i stamortel och lemnas orörde ett par dagar, hvarefter *Succus* utprässas, uppkokas, hälles varm i värmda buteljer och öfvergifutes med smält

vax. Sedan korkas buteljerne och förvaras i källare.

DAPHNE MEZEREUM. *Tibast.* Planteras på skuggrik, lös, sandblandad jord, och blommar på bar qvist, tidigt om våren. Om fröen, som i Juli mogna, genast sås på tjenlig jord, uppkomma plantor om två år. *Cortex* tages om våren af stam och rot, i så breda stycken som möjligt, sorteras i bredare och smalare, torkas och hoprullas i bundtar.

RIBES NIGRUM. *Svarta Vinbär.* Planteras om hösten i October och gödes hvart tredje år, på det sätt, att gödsel sprides om hösten omkring busken, eller kastas uti den, och nedgräfvnes följande vår. *Sarmenta* samlas tidigt om våren, *Folia* medan de äro späda och *Baccæ* samlas mogne till *Conditum* och till *Succus*, hvilka conserveras på det vid *Berberis vulgaris* beskrifne sätt.

RIBES RUBRUM. *Röda Vinbär.* Odlingsättet lika med det för *Ribes nigrum*. *Baccæ* samlas mogne och *Succus* behandlas på det vid *Berberis vulgaris* beskrifna sätt.

ROSA CENTIFOLIA & TURBINATA. *Törn-Rosor,* i *Pharmacop. Sv.* kallade *Provins-Rosor.* Fortplantas genom rot-skott om våren, på lätt, sandblandad jord. Blommar i Juni — Juli. Blommorne samlas, då de utspruckit, och *Petala* afplockas och insaltas i tunnor.

ROSA GALLICA. *Ättike-Rosor.* Fortplantas som de sidstnämnde. Blommorne samlas, innan de äro fullkomligt utslagne, och *Petala* afplockas och användas dels färska till *Conserva* och dels hastigt torkade och i täppta kärl förvarade.

RUBUS IDÆUS. *Hallon.* Fortplantas med rot-skott vid byggnader eller stakett, helst på sten-

bunden jord, som har lerbotten. Busken ökar sig mycket och bör, till bärens förbättrande, gödas på det vid *Ribes nigrum* beskrifna sätt, befrias ifrån gamla grenar och hvart 4:de eller 5:te år omplanteras. Planterad om hösten, gifver den bär under följande sommar. Får årligen ifrån roten nya fruktbarande skott. Blommar i Juni. *Baccæ* mogna i Juli—Augusti, samlas mogne och användas dels färska, dels syltade, men hufvudsakligast till *Succus*, som beredes på det vid *Berberis vulgaris* beskrifna sätt.

SOLANUM DULCAMARA. *Qvesved.* (*Sarmentosa*). Fortplantas med rötter och med nedhöjda grenar, på sankta ställen, vid bräddarne af vattengrafvar och nära stakett. Blommar i Juli. *Sarmenta* samlas under vintern eller i vårens början, förr än bladen slå ut, utbredas glest till torkning, på en luftig vind, och förvaras på torrt ställe.

 ARBUSCULÆ.

JUNIPERUS SABINA. *Säfvenbom.* Fortplantas genom afläggare och af frön, på lös, skuggrik jord. Blommar i April. Blir hos oss endast en mindre buske. Grenarnes öfversta spetsar (*Ramuli*) samlas i April och lida i torkning 50 procents vigtsförlust.

SAMBUCUS NIGRA. *Fläder.* Fortplantas både genom frö, afläggare och sättqvistar, helst på sandblandad jord, nära byggnader eller stakett, för vindar fredad. Då bären blifvit väl mogne, sås de genast i två tums djupa färor, och plantorne qvarstå i två år, innan de utplanteras. Blommar i Juli. De fullt utslagna

blommorna (*Flores*) eller riktigare blomklasarne (*Cymæ*) samlas i torrt väder, allt efter som blommorne slå ut, läggas på luftig torkvind upp och ned, och icke på, utan bredvid hvarandra, ty eljest svartna de. *Baccæ* samlas mogna, dels till torkning, dels och hufvudsakligast till *Syrupus* eller *Rob*, hvars beredning alltid bör af pharmaceuter förrättas, emedan den af landtmännen stundom lemnas kopparhaltig. Den inre gröna barken (*Cortex*) tages om våren. Den lukt, hvilken busken sprider omkring sig, är skadlig att inandas.

Sås om hösten böra: Angelika, Berberis, Brödkummin, Citron-Meliss, Coriander, Dill, Fenkol, Fingerborgs-ört, Gamander, Isop, Lavendel, Melilot, Pimpinella, Rabarber, Ringblomma, Salvia, Senap, Skedört, Spansk Kyrfvel, Spikklubba, Stockros, Wallmo och Vinruta.

Om våren utplanteras följande, under vintern i källare förvarade rötter: Fenkol, Palsternacka, Rotpersilja och Rödlök.

SVENSKA VÄXT-DROGUERS INSAMLINGS-TID *).

Januari—Februari. Sarmenta Solani Dulcamaræ.
Mars. Cortex Fraxini excelsioris.

** *April.*

*) Denna öfversigt är endast att anse som en *Pro Memoria*. Vid utarbetandet deraf äro flera tillförlitliga Författare rådfrågade, och, der insamlings-tiden avviker ifrån den vanligen uppgifna, är den bestämd dels af en sednare erfarenhet och dels af kemiska analyser. Såsom Svenska Växter anses här äfven de i Sverige odlade, dock äro *Cereales* ej upptagne.

*) *April.* Baccæ Vaccinii Oxycocci (frostbitne),
Cortex Æsculi Hippocastani (af 4—6 års grenar),
Cortex Daphnes Mezerei, Cortex Pruni Padi,
Cortex Quereus Roboris (helst af grenarne),
Cortex Salicis pentandræ (af 1—2 års grenar),
Cortex Sambuci nigræ, Cortex Ulmi campestris,
Flores Tussilaginis Farfaræ, Ramuli Juniperi
Sabinæ, Sarmenta Ribis nigri.

*) *April—Maj.* Folia Arbuti Uvæ ursi, Folia Be-
tulæ albæ, Folia Ribis nigri, Herba Cochleariæ
officinalis (till Conserva), Lignum Juniperi
communis, Radix Arctii Lappæ, Radix Aspidii
Filicis maris, Radix Atropæ Belladonnæ, Ra-
dix Caricis arenariæ, Radix Gei urbani, Radix
Leontodontis Taraxaci, Radix Polypodii vulga-
ris, Radix Populi tremulæ, Radix Saponariæ
officinalis, Radix Tritici repentis, Radix Vale-
rianæ officinalis (om vild), Resina Pini, Turio-
nes Juniperi communis, Turiones Pini Abietis,
Turiones Pini sylvestris. *Följande insamlas
äfven i September — October:* Herba Rutæ
graveolentis, Radix Acori Calami, Radix Al-
thææ officinalis (straxt före, eller straxt efter
vintern), Radix Angelicæ Archangelicæ, Radix
Apii Petroselini, Radix Ari maculati, Radix
Chelidonii majoris, Radix Hellebori nigri, Ra-
dix Imperatoriæ Ostruthii, Radix Inulæ Hele-
nii, Radix Ligustici Levistici, Radix Pimpi-
nellæ Saxifragæ, Radix Rhei, Radix Rumicis
acuti, Radix Tormentillæ erectæ. *Följande insam-
las äfven under hela Sommaren:* Cetraria islan-
dica (i regnväder vanligen straxt före höberg-

*) En ovanligt tidig eller sen vår torde häruti kunna
göra förändring.

(ningen), Gummi Pruni Cerasi, Herba Leon-
todontis Taraxaci (i synnerhët i Maj), Herba
(Violæ tricoloris.)

Maj. Folia Menyanthis trifoliata, Herba Ane-
mones nemorosæ, Herba Chelidonii majoris (äf-
ven i Juni—Juli).

Maj—Juni. Flores Convallariæ majalis, Herba
Glechomæ hederaceæ.

Juni. Folia Arnicæ montanæ, Folia Atropæ Bel-
ladonnæ, Folia Daturæ Stramonii, Herba Thy-
semi vulgaris (äfven i Juli—Augusti), Herba
Veronicæ officinalis, Summitates Achilleæ Mil-
lefolii (äfven i Julii—Augusti), Summitates
Ledi palustris.

Juni—Juli. Flores Arnicæ montanæ (ej fullt ut-
slagne), Folia Aconiti Napelli & neomontani,
Folia Digitalis purpureæ, Folia Hyoscyami
nigri, Herba Chærophylli sylvestris, Herba Che-
lidonii-majoris (äfven i Maj), Herba Cochlea-
riæ officinalis (till Spiritus), Herba Fumariæ
officinalis, Herba Hyssopi officinalis (äfven i
Augusti), Herba Scandicis odoratæ (se derom
i boken), Herba Sedi acris, Petala Rosæ cen-
tibifoliæ & turbinatæ, Petala Rosæ gallicæ.

Juli. Baccæ Rubi arctici, Baccæ Vaccinii Myrtilli,
Flores Sambuci nigrae, Flores Verbasci Thapsi
(i torrt väder), Folia Cicutæ virosæ, Folia
Salviæ officinalis, Folia Tussilaginis Farfaræ,
Herba Conii maculati, Herba Gratiolæ officina-
lis, Herba Ligustici Levistici, Summitates Ar-
temisiæ Absinthii, Summitates (Herba?) Ery-
thrae Centaurii.

Juli—Augusti. Baccæ Ribis nigri, Baccæ Ribis
rubri, Baccæ Rubi idæi, Flores Alceæ roseæ,
Flores Lavandulæ spicæ, Flores Matricariæ
Chamomillæ, Folia Centaureæ benedictæ, Her-

Herba Calendulæ officinalis, Herba Hyssopi officinalis (äfven i Juni), Herba Melissæ officinalis, Herba Menthæ crispæ, Herba Menthæ piperitæ, Herba Origani Majoranæ (äfven i September), Herba Teucrii Scordii, Herba Thymi vulgaris (äfven i Juni), Herba Meliloti officinalis, Semina Cari Carvi, Semina Hyoseyami nigri, Summitates Achilleæ Millefolii (äfven i Juni), Summitates Tanaceti vulgaris (i torr väder).

Augusti. Baccæ Pruni Cerasi, Baccæ Vaccinii Vitis Ideæ, Bulbus Allii Cepæ, Bulbus Allii sativi, Capsulæ Papaveris somniferi (hålfmogne), Folia Asari europæi, Herba Malvæ rotundifoliæ (äfven i September), Radix Asari europæi, Semina (Pollen?) Lycopodii clavati (äfven i September), Semina Sinapis nigræ, Summitates Artemisiæ Abrotani.

September. Baccæ Juniperi communis, Baccæ Sambuci nigræ, Baccæ Sorbi aucupariæ, Boletus ignarius, Herba Malvæ rotundifoliæ (äfven i Augusti), Herba Origani Majoranæ (äfven i Juli—Augusti), Poma Pyri Mali, Radix Orchidis, Semina Anethi Foeniculi, Semina Anethi graveolentis, Semina Apii Petroselini, Semina Cannabis sativæ, Semina Lini usitatisimi, Semina Lycopodii clavati (äfven i Augusti), Semina Papaveris somniferi (då Capseln vid skakning skramlar), Semina Pastinacæ sativæ, Semina Phellandrii aquatici, Semina Pimpinellæ Anisi, Strobili Humuli Lupuli.

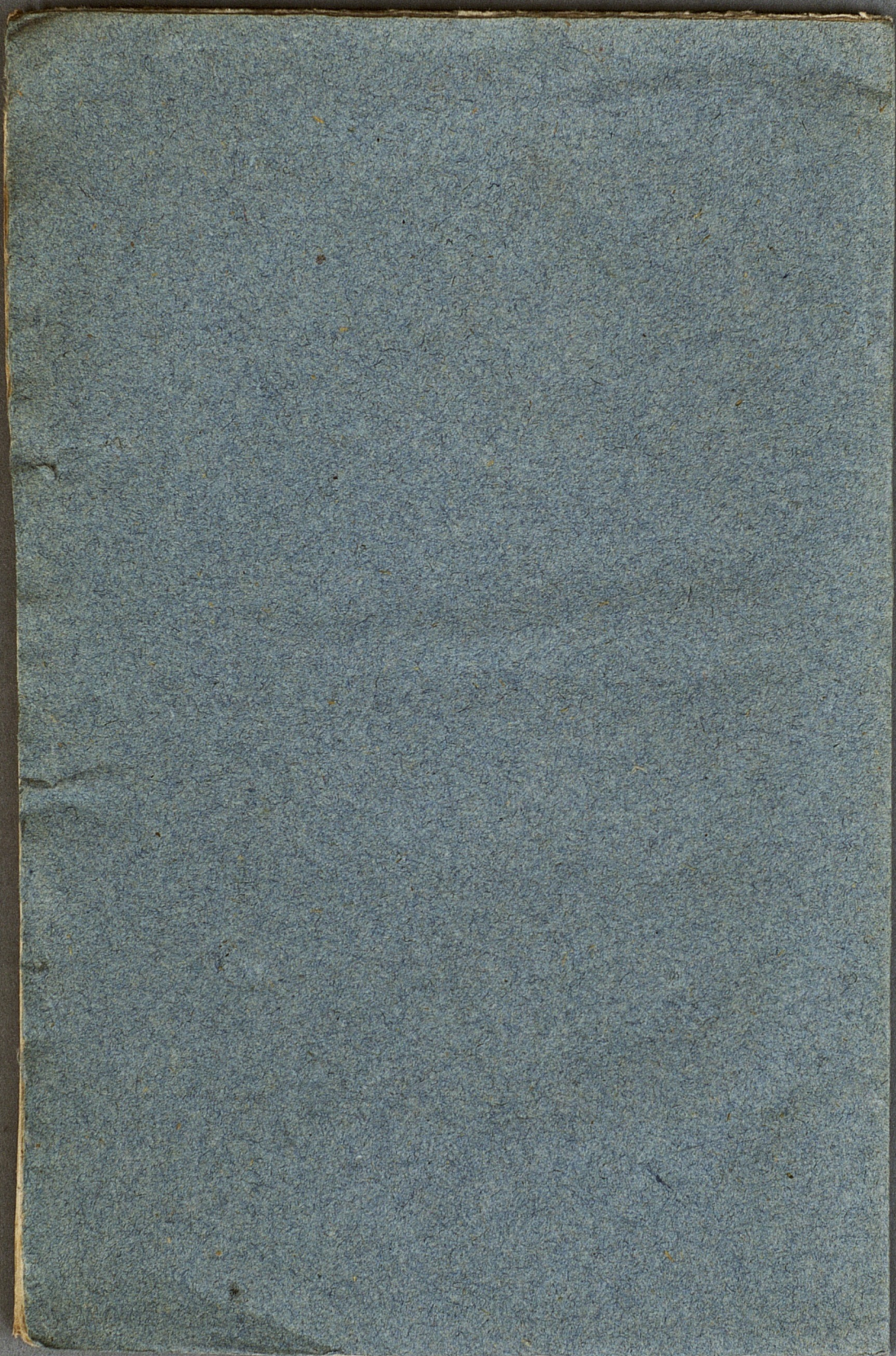
September—October. Semina Coriandri sativi, Faculæ Momordicæ Elaterii. *Följande tagas äfven i April—Maj:* Herba Rutæ graveolentis, Radix Acori Calami, Radix Althææ offi-

cinalis (straxt före, eller straxt efter vintern),
 Radix Angelicæ Archangelicæ, Radix Apii Pe-
 troselini, Radix Ari maculati, Radix Chelido-
 nii majoris, Radix Hellebori nigri, Radix Im-
 peratoriæ Ostruthii, Radix Inulæ Helenii, Ra-
 dix Ligustici Levistici, Radix Pimpinellæ
 Saxifragæ, Radix Rhei, Radix Rumicis acuti,
 Radix Tormentillæ erectæ.

October. Baccæ Berberis vulgaris (frostbitne),
 Baccæ Rhamni cathartici, Bulbus Colchici au-
 tumnalis, Nuces Quercus Roboris, Radix Co-
 chleariæ Armoraciæ, Radix Valerianæ officina-
 lis (om odlad), Radix Valerianæ Phu.

November—December. Sarmenta Solani Dulca-
 maræ (äfven i Januari—Februari).

www.books2ebooks.eu